

PODERÓS CAVALLER...

Germà Bel

(Publicat a *La Vanguardia*, 10 d'abril de 2012)

Sentia fa uns dies una conversa radiofònica que, com cada setmana, sostenien els senyors Santiago Carrillo i Rodolfo Martín Villa, persones respectades per les seves contribucions a la transició a la democràcia. En la seva mitja hora llarga de conversa, tot parlant sobre la vaga del 29 de març, els pressupostos restrictius i les tensions de la prima de risc, van acabar el seu espai analitzant qui tenia la culpa de les dificultats de l'economia espanyola, tot especulant sobre responsables exteriors. De fet, és molt habitual que les converses sobre la crisi econòmica a Espanya es decantin per la inevitable discussió sobre els culpables exteriors als qui carregar les culpes; per tal, pot ser, d'exorcitzar les responsabilitats pròpies.

Ben mirat, tot això ja ho deixà molt clar Don Francisco de Quevedo, a qui rellegia durant la Setmana Santa. Quevedo, eminent escriptor castellà que fa quatre segles era autor de referència al Madrid del Comte Duc de Olivares, era ben conegut pel seu enuig permanent amb tot el que l'envoltava. I tenia un diagnòstic ben precís sobre els responsables dels problemes financers que afligien la Corona de Castella en la primera meitat del segle XVII, com deixà ben establert en la seva coneguda sàtira *Poderoso Caballero es don Dinero*: “Nace en las Indias honrado // donde el mundo le acompaña, // viene a morir en España // y es en Génova enterrado”. Efectivament, els genovesos eren els grans prestamistes de crèdits a la monarquia hispànica, pels capitals requerits per les guerres als Països Baixos, que exigien l'ús dels tresors d'Amèrica per retornar els préstecs als genovesos. Quevedo expressava en un altra sàtira el remei per aquest problema: “Más vale, para la rueda // que mueve los intereses, // el bajar los genoveses // que no subir la moneda”. És a dir, una suspensió de pagaments als genovesos era una mesura adequada pels problemes de deute de la monarquia, molt preferible a la devaluació de la moneda (o devaluació interna, que diríem aquí i ara). Si pagar costa massa, doncs no es paga, i punt.

Quan ha canviat Europa! es podria pensar, amb els alemanys ocupant ara el centre de l'escena, que quatre segles fa ocupaven els genovesos. Tanmateix, no hauríem d'acabar sense recordar la visió que dels teutons tenia Quevedo, per altra banda reconegut misogin: “porque ya piden cantando // las niñas, como los Alemanes; // que en tono, haciendo ademanos, // pidan con son y sin son”. Així doncs, la cosa ve de lluny: gent exigent aquests alemanys, fa quatre segles com ara, que demanen sense ordre ni mesura. Per què seguir buscant culpables, si llegint Quevedo ja queda tan clar? A més, ell mateix hi dona la solució: “solo hallo una invención // para tener los dineros, // que es no tener extranjeros”.

Pd: Per ser equànime, cal precisar que Quevedo no era molt més benèvol amb alguns peninsulars. Hi anirem un altre dia, pot ser quan tornem al pacte fiscal.